

**Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών, Δικαιοσύνης και
Δημοσίας Τάξεως για το νομοσχέδιο «Ο περί της Τρίτης Τροποποίησης του
Συντάγματος Νόμος του 2022»**

Παρόντες:

Φωτεινή Τσιρίδου, αναπλ. πρόεδρος	Γιώργος Κουκουμάς
Νίκος Γεωργίου	Κωστής Ευσταθίου
Άριστος Δαμιανού	Χαράλαμπος Θεοπέμπτου
Ανδρέας Πασιουρτίδης	

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε πέντε συνεδρίες της, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις 2, 9 και 16 Φεβρουαρίου και στις 23 και 30 Μαρτίου 2022. Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων αυτών κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής η Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και εκπρόσωποι του ίδιου υπουργείου, του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας, του Υφυπουργείου Ναυτιλίας, η Αρχιπρωτοκολλητής, εκπρόσωποι της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, η Επίτροπος Νομοθεσίας, εκπρόσωποι του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου, της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων, του Κυπριακού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου, του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου και του Κυπριακού Οργανισμού Προώθησης Επενδύσεων (CIPA). Το Υπουργείο Οικονομικών, παρ' όλο που κλήθηκε, δεν εκπροσωπήθηκε στις συνεδρίες της επιτροπής.

Σημειώνεται ότι στο στάδιο της συζήτησης του νομοσχεδίου παρευρέθηκαν και τα μέλη της επιτροπής κ. Νίκος Τορναρίτης, Χριστιάνα Ερωτοκρίτου, Πανίκος Λεωνίδου και Σωτήρης Ιωάννου.

Σκοπός του νομοσχεδίου όπως αρχικά κατατέθηκε στη Βουλή είναι η

τροποποίηση του Άρθρου 3 του συντάγματος, ώστε να παρασχεθεί δυνατότητα χρήσης της αγγλικής γλώσσας ενώπιον δικαστηρίου συγκεκριμένης δικαιοδοσίας, εάν κατά την κρίση του εν λόγω δικαστηρίου αυτό εξυπηρετεί το συμφέρον της Δημοκρατίας και νοουμένου ότι τέτοια ρύθμιση προβλεφθεί σε νόμο ο οποίος ψηφίζεται διά πλειοψηφίας αποτελούμενης από τα δύο τρίτα του όλου αριθμού των βουλευτών.

Στο πλαίσιο της συζήτησης του νομοσχεδίου η εκπρόσωπος του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως καταρχάς επισήμανε στην επιτροπή ότι σύμφωνα με το Άρθρο 3 του συντάγματος οι επίσημες γλώσσες της Δημοκρατίας είναι η ελληνική και η τουρκική και η διαδικασία ενώπιον των δικαστηρίων διεξάγεται και οι αποφάσεις αυτών συντάσσονται στην ελληνική γλώσσα, εάν οι διάδικοι είναι Έλληνες, στην τουρκική γλώσσα, εάν οι διάδικοι είναι Τούρκοι και στην ελληνική και την τουρκική γλώσσα, εάν οι διάδικοι είναι Έλληνες και Τούρκοι. Συναφώς, η ίδια εκπρόσωπος επισήμανε ότι η ανάγκη τροποποίησης του συντάγματος με την προσθήκη της προτεινόμενης ρύθμισης προέκυψε κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου με τίτλο «Ο περί Εμπορικού Δικαστηρίου και Ναυτοδικείου Νόμος του 2019», το οποίο προνοεί την ίδρυση Εμπορικού Δικαστηρίου και Ναυτοδικείου και στο οποίο, έπειτα από απόψεις και εισηγήσεις που εκφράστηκαν ενώπιον της επιτροπής, εισήχθη πρόνοια σύμφωνα με την οποία θα παρέχεται τόσο στο υπό ίδρυση Εμπορικό Δικαστήριο όσο και στο υπό ίδρυση Ναυτοδικείο η δυνατότητα διεξαγωγής της δικαστικής διαδικασίας και της καταχώρισης των εγγράφων στην αγγλική γλώσσα, όταν το συμφέρον της δικαιοσύνης το απαιτεί. Τέλος, η εκπρόσωπος του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως διευκρίνισε ότι με την προτεινόμενη ρύθμιση η ελληνική γλώσσα και η τουρκική γλώσσα παραμένουν ως οι επίσημες γλώσσες των δικαστηρίων, ενώ παράλληλα παρέχεται η δυνατότητα

χρήσης και της αγγλικής γλώσσας ενώπιον των δικαστηρίων ειδικής δικαιοδοσίας με στόχο την εύρυθμη λειτουργία των δύο υπό ίδρυση δικαστηρίων, ήτοι του Εμπορικού Δικαστηρίου και του Ναυτοδικείου, και την ομαλή διεκπεραίωση των υποθέσεων ενώπιόν τους.

Στο στάδιο της συζήτησης του νομοσχεδίου μέλη της επιτροπής εξέφρασαν προβληματισμό για την ανάγκη τροποποίησης του συντάγματος, προκειμένου να επιτρέπεται η χρήση της αγγλικής γλώσσας ενώπιον ειδικού δικαστηρίου, για την πιθανότητα παρείσφρησης της αγγλικής γλώσσας σε δικαστικές διαδικασίες μεταξύ Ελλήνων, είτε φυσικών προσώπων είτε νομικών προσώπων, και κατά πόσο οι δικαστές και οι δικηγόροι που εμφανίζονται ενώπιον των δικαστηρίων κατέχουν ικανοποιητικά τη γνώση της αγγλικής γλώσσας.

Επιπροσθέτως των πιο πάνω, το μέλος της επιτροπής βουλευτής του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ εξέφρασε τη διαφωνία του αναφορικά με τη δυνατότητα χρήσης της αγγλικής γλώσσας ως «γλώσσας διαδικασίας» ενώπιον δικαστηρίου, καθώς και με την ανάγκη τροποποίησης του συντάγματος για τον συγκεκριμένο σκοπό. Ειδικότερα, υποστήριξε ότι η προβλεπόμενη στο σύνταγμα ρύθμιση αναφορικά με τη γλώσσα που χρησιμοποιείται ενώπιον των δικαστηρίων είναι σαφής και συνεπώς δεν μπορεί να εκληφθεί ως πρόθεση του συνταγματικού νομοθέτη η παρείσφρηση της αγγλικής γλώσσας σε διαδικασίες μεταξύ Ελλήνων ή μεταξύ Τούρκων ή μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων. Παράλληλα, εξέφρασε την άποψη ότι τέτοια ρύθμιση παραβιάζει την αρχή της δίκαιης δίκης, σύμφωνα με την οποία δεν μπορεί πρόσωπο, εν προκειμένω ο πολίτης της Δημοκρατίας, να δικάζεται σε γλώσσα άγνωστη σε αυτόν. Περαιτέρω, το ίδιο μέλος διευκρίνισε ότι το ζήτημα χρήσης γλώσσας άλλης από την ελληνική ή τουρκική στα δικαστήρια θα μπορούσε να προβλεφθεί μέσω νόμου, επισημαίνοντας ότι με τις διατάξεις του περί των

Επισήμων Γλωσσών της Δημοκρατίας Νόμου ήδη προβλέπεται ότι σε οποιαδήποτε δικαστική διαδικασία γίνεται αποδεκτό ως αποδεικτικό μέσο και έγγραφο συνταγμένο σε οποιαδήποτε ξένη γλώσσα και το δικαστήριο δύναται να διατάξει τη μετάφραση του εν λόγω εγγράφου ή μέρους αυτού στις επίσημες γλώσσες της Δημοκρατίας ή σε οποιαδήποτε από αυτές, σημειώνοντας παράλληλα ότι στα δικαστήρια της Δημοκρατίας γίνεται αποδεκτή η μαρτυρία σε ξένη γλώσσα. Συνεπώς, αντί της προτεινόμενης τροποποίησης του συντάγματος, δύναται να τροποποιηθεί ο περί των Επισήμων Γλωσσών της Δημοκρατίας Νόμος με την εισαγωγή ρύθμισης σύμφωνα με την οποία στις διαδικασίες που διεξάγονται ενώπιον του Εμπορικού Δικαστηρίου και του Ναυτοδικείου, όταν υπάρχουν μη ελληνόγλωσσοι διάδικοι, να δύναται να χρησιμοποιείται η αγγλική γλώσσα.

Ο εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας δήλωσε στην επιτροπή ότι η τροποποίηση του συντάγματος ως προς τη χρήση της αγγλικής γλώσσας στα δικαστήρια είναι αναγκαία, εφόσον το σύνταγμα προβλέπει ρητά τη χρήση των δύο επίσημων γλωσσών της Δημοκρατίας και διασαφηνίζει, ανάλογα με την κοινότητα στην οποία ανήκουν οι διάδικοι, την επίσημη γλώσσα που χρησιμοποιείται ενώπιον του δικαστηρίου. Επιπροσθέτως, επισήμανε ότι οι επίσημες γλώσσες των κρατικών οργάνων είναι η ελληνική και η τουρκική, άρα δεν επιτρέπεται η χρήση σε δικαστήριο άλλης γλώσσας, όπως προκύπτει και από τις διατάξεις του Άρθρου 189 του συντάγματος, οι οποίες δηλώνουν το σκεπτικό του συνταγματικού νομοθέτη και προβλέπουν ότι, ανεξαρτήτως των διατάξεων του Άρθρου 3 του συντάγματος και μόνο για χρονική περίοδο πέντε ετών από την ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του συντάγματος, ήταν δυνατή η χρήση της αγγλικής γλώσσας σε κάθε διαδικασία ενώπιον δικαστηρίων της Δημοκρατίας. Συνεπώς, σύμφωνα με τον πιο πάνω εκπρόσωπο, ο κανόνας χρήσης της ελληνικής και τουρκικής γλώσσας ενώπιον

των δικαστηρίων είναι απόλυτος και για τον σκοπό αυτό προστέθηκε μεταβατική διάταξη που επέτρεπε τη χρήση της αγγλικής γλώσσας για συγκεκριμένη μεταβατική περίοδο. Ως εκ των πιο πάνω, το Άρθρο 3 του συντάγματος απαγορεύει στον κοινό νομοθέτη να επιτρέψει τη χρήση της αγγλικής γλώσσας από κυπριακό δικαστήριο, εκτός εάν το σύνταγμα τροποποιηθεί, ώστε να δώσει τέτοια νομοθετική εξουσία στον κοινό νομοθέτη.

Ο πρόεδρος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου συμφώνησε με την πιο πάνω άποψη του εκπροσώπου της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας και επισήμανε ότι η προτεινόμενη τροποποίηση του συντάγματος δεν εξυπηρετεί μόνο το συμφέρον της δικαιοσύνης, όπως ήδη αναφέρεται στο κείμενο του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, αλλά και το γενικότερο συμφέρον της Δημοκρατίας.

Περαιτέρω, την επιτροπή απασχόλησε τόσο η πρόνοια του νομοσχεδίου βάσει της οποίας θα απαιτείται αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων του συνόλου των βουλευτών για ψήφιση του νόμου ο οποίος θα προβλέπει τη δυνατότητα χρήσης της αγγλικής γλώσσας ενώπιον δικαστηρίου συγκεκριμένης δικαιοδοσίας, εφόσον σύμφωνα με το Άρθρο 78 του συντάγματος οι νόμοι και αποφάσεις της Βουλής των Αντιπροσώπων ψηφίζονται με απλή πλειοψηφία του συνόλου των παρόντων και ψηφιζόντων βουλευτών, όσο και η ανάγκη παροχής δυνατότητας χρήσης της αγγλικής γλώσσας ενώπιον του δικαστηρίου που θα εξετάζει έφεση κατά απόφασης του δικαστηρίου συγκεκριμένης δικαιοδοσίας, αφού, όπως επισημάνθηκε, εάν δεν παρασχεθεί τέτοια δυνατότητα, δε θα προκύψει όφελος από την προτεινόμενη ρύθμιση, αλλά, αντίθετα, αυτή θα δυσχεράνει τη διαδικασία.

Στο στάδιο της μελέτης του υπό συζήτηση νομοσχεδίου το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, σε συνεργασία με τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας και ύστερα από συζήτηση του όλου θέματος με το Ανώτατο Δικαστήριο,

λαμβάνοντας υπόψη τις εισηγήσεις για τροποποίηση του νομοσχεδίου που υποβλήθηκαν από τους εμπλεκόμενους φορείς, καθώς και από την Επιτροπή, υπέβαλαν στην τελευταία αναθεωρημένο κείμενο αυτού, στο οποίο επέφεραν αριθμό τροποποιήσεων.

Ειδικότερα, στο αναθεωρημένο κείμενο του νομοσχεδίου διαλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

1. Περιορισμός της δυνατότητας χρήσης της αγγλικής γλώσσας σε διαδικασίες που διεξάγονται ενώπιον μόνο του Εμπορικού Δικαστηρίου και του Ναυτοδικείου.
2. Διασαφήνιση αφενός ότι διαδικασία ενώπιον δικαστηρίου περιλαμβάνει την καταχώριση αγόρευσης ή δικογράφου ή κατάθεση εγγράφου ή μαρτυρίας και αφετέρου ότι η χρήση της αγγλικής γλώσσας επιτρέπεται κατά τη σύνταξη δικαστικών αποφάσεων ή διαταγμάτων.
3. Δυνατότητα χρήσης της αγγλικής γλώσσας από δικαστήριο ανώτερο του Εμπορικού Δικαστηρίου και του Ναυτοδικείου, όταν το ανώτερο δικαστήριο εξετάζει ή ελέγχει αποφάσεις ή διατάγματα αυτών.
4. Απάλειψη της απαίτησης για αυξημένη πλειοψηφία των δύο τρίτων του συνόλου των βουλευτών για ψήφιση νόμου ο οποίος θα προβλέπει τη χρήση της αγγλικής γλώσσας ενώπιον Εμπορικού Δικαστηρίου, Ναυτοδικείου και ανώτερου αυτών δικαστηρίου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, κατέληξε στις πιο κάτω θέσεις:

1. Η αναπληρώτρια πρόεδρος και το μέλος της βουλευτής της κοινοβουλευτικής ομάδας του Δημοκρατικού Συναγερμού υιοθετούν τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του νομοσχεδίου και εισηγούνται την ψήφισή του σε νόμο.

2. Τα μέλη της βουλευτές της κοινοβουλευτικής ομάδας ΑΚΕΛ-Αριστερά-Νέες Δυνάμεις και το μέλος της βουλευτής του Κινήματος Οικολόγων-Συνεργασία Πολιτών επιφυλάχθηκαν να τοποθετηθούν επί των προνοιών του νομοσχεδίου κατά τη συζήτησή του ενώπιον της ολομέλειας του σώματος.
3. Το μέλος της βουλευτής του Κινήματος Σοσιαλδημοκρατών ΕΔΕΚ τάχθηκε κατά της ψήφισης του νομοσχεδίου.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, υπό το φως των πιο πάνω, υποβάλλει την παρούσα έκθεσή της για λήψη τελικής απόφασης επί του νομοσχεδίου στο στάδιο της συζήτησής του στην ολομέλεια του σώματος.

12 Απριλίου 2022

Αρ. Φακ.: 23.01.063.023-2022

ΜΧ/ΕΧ/ΧΧ